

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2017 m. kovo 29 d.¹

Byla C-126/16

**Federatie Nederlandse Vakvereniging,
Karin van den Burg-Vergeer,
Lyoba Tanja Alida Kukupessy,
Danielle Paase-Teeuwen,
Astrid Johanna Geertruda Petronelle Schenk
prieš
Smallsteps BV**

(Rechtbank Midden-Nederland (Vidurio Nyderlandų teismas) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 2001/23/EB — Darbuotojų teisių išlaikymas perduodant įmones — 5 straipsnio 1 dalis — Išimtis, taikoma esant bankrotui arba nemokumo procedūrai — „Pre-pack“ — Tolesnė įmonės veikla“

1. Šioje byloje Teisingumo Teismo pirmą kartą prašoma išanalizuoti sąvoką „pre-pack“ Sąjungos teisės požiūriu.
2. Nors sąvoka „pre-pack“ (kilusi iš anglų k. sąvokos „pre-packed insolvency sale“) gali turėti skirtingą reikšmę, atsižvelgiant į tai, kokioje teisinėje sistemoje ji vartojama, apskritai ji reiškia operaciją su sunkioje padėtyje esančios (perduodamos) įmonės aktyvais, kurios imamasi prieš pradėdant nemokumo procedūrą (paprastai – bankrotą), kai paskiriamas administratorius (kai kuriose jurisdikcijose jį skiria teismas), ir kuri paprastai vykdoma iš karto po nemokumo procedūros pradėjimo.
3. Pirmiausia „pre-pack“ procedūra pradėta taikyti Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Jungtinėje Karalystėje, o vėliau išplito daugelyje kitų valstybių narių. Taigi daugiau ar mažiau skirtingos formos „pre-pack“ procedūra taikoma, pavyzdžiui, Vokietijoje, Prancūzijoje² ir Nyderlanduose, valstybėje narėje, kurios teismas šioje byloje pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
4. „Pre-pack“ sėkmę lėmė didėjanti tendencija šiuolaikinėje nemokumo teisėje pirmenybę teikti požiūriui, pagal kurį, skirtingai, nei taikant klasikinį modelį, kai sunkumų patirianti įmonė likviduojama, įmonę siekiama gaivinti arba bent jau išgelbėti jos dar ekonomiškai gyvybingas dalis³. Tokiomis aplinkybėmis vykstant „pre-pack“ procedūrą, kurią sudaro neformalios (pirminis, neteisminis etapas) ir formalios (etapas vykstant nemokumo procedūrai) dalys, įmonei gali būti pritaikyta lanksti priemonė, kuri leidžia greitai išspręsti kai kurias krizines situacijas.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Vokietijos Federacinėje Respublikoje žr. „Schutzschirmverfahren“, numatytą (Nemokumo reglamentą) § 270b. Prancūzijoje „prepack cession“ įtvirtinta *Code du commerce* (Prekybos kodeksas) L611-7 straipsnyje.

3 — Ši tendencija matyti neseniai priimtame 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (nauja redakcija) (OL L 141, 2015, p. 19); žr., be kita ko, šio reglamento 10 konstatuojamąją dalį.

5. Tačiau šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą, kurį pateikė *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų teismas, Nyderlandai), keliamas svarbus klausimas, susijęs su įmonės (ar jos dalies), kuriai taikoma „pre-pack“ procedūra, darbuotojų likimu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar, kai taikoma tokia „pre-pack“ procedūra, kuri yra susiformavusi Nyderlandų praktikoje, turi būti taikoma perduodant įmones Direktyvoje 2001/23/EB⁴ nustatyta darbuotojų apsaugos sistema.

6. Siekdamas atsakyti į šį klausimą, Teisingumo Teismas turės pirmą kartą išaiškinti Direktyvos 2001/23 taikytinumo išimtį, numatytą jos 5 straipsnio 1 dalyje. Aiškinant šią nuostatą pagal ja kodifikuotą jurisprudenciją, reikės surasti teisingą pusiausvyrą tarp, viena vertus, reikalavimo nepakenkti tokių teisinių priemonių kaip „pre-pack“, kuria siekiama „pagirtino“ tikslo išgelbėti dar ekonomiškai gyvybingas įmonės dalis, taikymui ir, kita vertus, reikalavimo neleisti, naudojant tokias priemones, išvengti Sąjungos teisėje darbuotojams garantuojamos apsaugos.

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

7. Pagal Direktyvos 2001/23, kuria buvo panaikinta ir pakeista ankstesnė Direktyva 77/187/EEB⁵, 3 konstatuojamąją dalį ja siekiama apsaugoti darbuotojus, kad perduodant įmones būtų išlaikytos jų teisės.

8. Pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a punktą ši direktyva taikoma „teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui“.

9. Direktyvoje 2001/23 iš esmės numatyta trejopa darbuotojų apsauga.

10. Pirma, ja užtikrinamas darbo sutarčių tęstinumas, jei įmonė perduodama. Taigi pagal jos 3 straipsnio 1 dalį „perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, yra perduodami perėmėjui“.

11. Antra, pagal Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalį įmonės perdavimas „pats savaime nėra pagrindas, kuriuo remdamasis perdavėjas arba perėmėjas gali atleisti iš darbo“. Tačiau tos pačios dalies antrame sakinyje patikslinta, kad „ši nuostata netrukdo atleisti iš darbo dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių, susijusių su darbo jėgos pasikeitimais“.

12. Trečia, Direktyvos 2001/23 7 straipsnyje numatytos darbuotojų atstovų informavimo ir konsultavimosi su jais pareigos, nustatytos ir perdavėjui, ir perėmėjui.

4 — 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98, toliau – Direktyva 2001/23).

5 — 1977 m. vasario 14 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 61, 1977, p. 26), iš dalies pakeista 1998 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 98/50/EB (OL L 201, 1998, p. 88; toliau – Direktyva 77/187).

13. Vis dėlto Direktyvos 2001/23 5 straipsnyje numatyta šios direktyvos 3 ir 4 straipsnių taikymo išimtis. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jeigu valstybės narės nenustato kitaip, 3 ir 4 straipsniai netaikomi įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimui, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija (kuri gali būti kompetentingos valstybinės valdžios institucijos įgaliotas praktikuojantis nemokumo specialistas).“

14. To paties straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „jeigu 3 ir 4 straipsniai yra taikomi perdavimui nemokumo procedūrų metu, kurios buvo pradėtos perdavėjo atžvilgiu (nepriklausomai nuo to, ar tos procedūros buvo pradėtos norint likviduoti perdavėjo turtą), ir jeigu tokias procedūras prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija“, valstybė narė gali numatyti netaikyti kai kurių šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytos apsaugos sistemos aspektų.

15. Galiausiai pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 4 dalį „valstybės narės imasi atitinkamų priemonių, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo nemokumo procedūromis, dėl kurio darbuotojai netektų šioje direktyvoje jiems nustatytų teisių“.

B. Nyderlandų teisė

16. Nuostatos, kuriomis nacionalinėje teisėje reglamentuojamos darbuotojų teisės, kai įmonės perduodamos, yra *Burgerlijk Wetboek* (Civilinio kodekso, toliau – BW) 7:662–7:666 straipsniai ir 7:670 straipsnio 8 dalis.

17. Konkrečiau, kaip nurodyta BW 7:663 straipsnyje, „perduodant įmonę, perėmėjui perduodamos teisės ir pareigos, tuo metu kylančios šios įmonės darbdaviui iš jo ir šioje įmonėje dirbančio darbuotojo sudarytos darbo sutarties“.

18. Vis dėlto BW 7:666 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta leidžianti nukrypti nuostata, kurioje nurodyta, kad „7:662–7:665 straipsniai ir 7:670 straipsnio 8 dalis netaikoma įmonės perdavimui, jei <... > darbdavys paskelbiamas bankrutuojančiu ir jei įmonė priklauso grupei“.

19. Nyderlandų bankroto procedūra apibrėžta *Faillissementswet* (Bankroto įstatyme).

20. Nuo 2012 m. kai kurie Nyderlandų teismai⁶ tam tikrais atvejais prieš bankrotą taikė parengiamąjį etapą, skirtą operacijai dėl nagrinėjamos įmonės aktyvų („pre-pack“) užbaigti. Šis parengiamasis etapas visada pradedamas nagrinėjamos įmonės iniciatyva, kai ji prašo teismo paskirti prižiūrimą administratorių, taip pat „tylųjį“ prižiūrintį teisėją. Su aktyvais susijusi operacija parengiama prieš paskelbiant bankrotą, padedant prižiūrimam administratoriui, ir jis šią operaciją atlieka iš karto tik paskelbus bankrotą.

21. Iki šiol Nyderlanduose nei parengiamasis etapas, nei pati „pre-pack“ procedūra įstatymu nereglamentuoti ir yra taikomi praktiškai. Šiuo metu Nyderlandų parlamente svarstomas Įmonių veiklos tęstinumo įstatymo pasiūlymo preliminarus projektas⁷.

6 — Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad iki šiol „pre-pack“ procedūra taikoma tik Amsterdamo, Roterdamo, Overeiselio, Zelando-Vakarų Brabanto, Gelderlando, Rytų Brabanto, Hagos ir Šiaurės Nyderlandų teismuose, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme jos taikyti nenumatyta.

7 — Žr. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34218-1.html>. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šiuo preliminariu įstatymo pasiūlymo projektu siekiama, viena vertus, prisidėti prie nemokumo reglamentavimo veiksmingumo ir, kita vertus, paskatinti greitą gyvybingų įmonės dalių gaivinimą po bankroto, kad būtų galima išlaikyti įmonės vertę ir darbuotojus.

II. Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22. Iki bankroto *Estro Groep BV* buvo didžiausia vaikų priežiūros įstaigas valdanti bendrovė Nyderlanduose. Iš viso Nyderlandų teritorijoje jai priklausė 380 įstaigų ir joje dirbo apie 3600 darbuotojų. Klostantis faktinėms aplinkybėms, kurios nagrinėjamos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, pagrindinis *Estro Groep* akcininkas buvo investuotojas *Bayside Capital*.

23. 2013 m. lapkričio mėn. tapo aišku, kad, negavusi naujo finansavimo, *Estro Groep* 2014 m. vasarą nebegalės įvykdyti savo įsipareigojimų.

24. Ieškodama finansavimo, *Estro Groep* pirmiausia susitarė su savo pagrindiniais kreditoriais ir akcininkais, taip pat su kitais kreditoriais, kad gaus naują finansavimą. Vis dėlto šis susitarimas, vadinamasis planas A, nedavė naudos.

25. Tuo pačiu metu, kai vyko derybos dėl A plano, *Estro Groep* parengė alternatyvų planą – projektą „Butterfly“. Pagal šį planą buvo numatyta atgaivinti didelę *Estro Groep* dalį pritaikius „pre-pack“ procedūrą. Šis gaivinimas turėjo būti atliekamas remiantis trimis principais, būtent, pirma, atgaivinti 243 centrus iš 380, antra, išlaikyti darbe maždaug 2 500 darbuotojų (iš 3600) ir, trečia, išlaikyti paslaugų tęstinumą iki 2014 m. liepos mėn.

26. Įgyvendindama projektą *Butterfly*, *Estro Groep* kaip su potencialiu pirkėju susisiekė tik su *H.I.G Capital*, jos pagrindinės akcininkės *Bayside Capital* seserine bendrove. Nebuvo nagrinėjama jokia kita galimybė.

27. 2014 m. birželio 5 d. *Estro Groep* kreipėsi į *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo teismas), prašydama paskirti prižiūrimą administratorių. Jis buvo paskirtas 2014 m. birželio 10 d.

28. 2014 m. birželio 20 d. buvo įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė *Smallsteps B.V.*, kuri kaip gaivinimui skirta įmonė, įgyvendinant projektą *Butterfly*, *H.I.G. Capital* naudai perimtų didžiąją *Estro Groep* vaikų priežiūros centrų dalį.

29. 2014 m. liepos 4 d. *Estro Groep* pateikė *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo teismas) prašymą dėl mokėjimo atidėjimo.

30. 2014 m. liepos 5 d. šis prašymas pakeistas prašymu paskelbti *Estro Groep* bankrotą. Bankrotas paskelbtas tą pačią dieną.

31. Vis dar tą pačią 2014 m. liepos 5 d. administratorius ir *Smallsteps* pasirašė pardavimo sutartį („pre-pack“), pagal kurią *Smallsteps* nusipirko įmonę, kuriai priklausė maždaug 250 *Estro Groep* įstaigų, ir įsipareigojo bankroto dieną pasiūlyti darbą beveik 2 600 *Estro Groep* darbuotojų.

32. 2014 m. liepos 7 d. administratorius atleido visus *Estro Groep* darbuotojus. *Smallsteps* pasiūlė sudaryti naujas darbo sutartis apie 2 600 *Estro Groep* dirbusių darbuotojų, o daugiau nei tūkstantis jų buvo galutinai atleista.

33. *Federatie Nederlandse Vakvereniging* (toliau – FNV), Nyderlandų profesinių sąjungų organizacija, ir keturios bendraieškės, kurios dirbo *Smallsteps* perimtuose centruose, tačiau kurioms po bankroto nebuvo pasiūlytos naujos darbo sutartys, pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme. Šiame ieškinyje jos pirmiausia prašė konstatuoti, kad Direktyva 2001/23 taikoma „pre-pack“ procedūrai, dėl kurios susitarė *Estro Groep* ir *Smallsteps*, ir kad todėl minėtas keturias bendraieškes reikia savaime laikyti nuo šiol dirbančias bendrovei *Smallsteps*, kartu išlaikant jų darbo sąlygas. Subsidiariai jos prašo konstatuoti, kad BW 7:662 ir paskesni straipsniai vis dėlto taikomi, nes įmonė buvo perduota iki bankroto dienos. *Smallsteps* atmeta ieškovių reikalavimus.

34. Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų teismas, Nyderlandai) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Nyderlandų bankroto procedūra, kai perduodama įmonė, kurios bankrotas įvykdytas taikant teismo kontroliuotą, aiškiai įmonės (jos dalių) tolesniam išlaikymui skirtą „pre-pack“ procedūrą, suderinama su Direktyvos 2001/23 tikslu ir prasme ir ar šiuo atveju BW 7:666 straipsnio 1 dalies a punktas (dar) atitinka direktyvą?
2. Ar Direktyva 2001/23 taikytina tuomet, kai teismo paskirtas vadinamasis prižiūrimas administratorius (*beoogd curator*) jau prieš bankrotą informuojamas apie skolininko situaciją ir patikrina galimos naujos įmonės veiklos, vykdytinos trečiojo asmens, pradžios galimybes ir kartu pasiruošia veiksams, kurie turi būti atliekami iškart po bankroto, kad nauja pradžia įvyktų perdavus turtą, ir kuriais skolininko įmonė arba jos dalis perduodama vykstant bankrotui arba iškart po jo ir veikla, visa arba jos dalis, tęsiama (beveik) nepertraukiamai?
3. Ar šiuo klausimu dar yra skirtumas, ar įmonės išlaikymas yra pradinis „pre-pack“ procedūros tikslas, ar (prižiūrimas) administratorius siekia vykdyti „pre-pack“ procedūrą ir parduoti turtą taikydamas veikiančios įmonės principą (*going concern*) iškart po bankroto visų pirma maksimizuodamas pajamas visiems kreditoriams arba ar vykdydamas „pre-pack“ procedūrą prieš bankrotą suderinama valia dėl turto perdavimo (įmonės išlaikymo), kuris įforminamas ir (arba) įvykdomas po bankroto? Kaip reikia tai vertinti, kai siekiama ne tik išlaikyti įmonę, bet ir maksimizuoti pajamas?
4. Ar siekiant taikyti Direktyvą 2001/23 ir ja paremtus BW 7:662 ir paskesnius straipsnius įmonės perdavimo momentas nustatomas per vykdant įmonės bankrotą atliekamą „pre-pack“ procedūrą prieš bankrotą faktiškai suderinus valią dėl įmonės perdavimo, o gal šiam momentui reikšminga, kada pardavėjas faktiškai perduoda pirkėjui nuosavybę, kuri siejama su atsakomybe už atitinkamo ūkio subjekto veiklą?“

III. Procesas Teisingumo Teisme

35. Sprendimą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2016 m. vasario 26 d. *FNV, Smallsteps*, Nyderlandų vyriausybė ir Europos Komisija pateikė pastabas ir dalyvavo 2017 m. sausio 18 d. surengtame posėdyje.

IV. Analizė

A. Dėl pirmojo, antrojo ir trečiojo prejudicinių klausimų

1. Pirminės pastabos

36. Pirmus tris prejudicinius klausimus reikia analizuoti kartu. Jais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyva 2001/23 gali būti taikoma, jei perduodama įmonė, kuriai taikoma „pre-pack“ procedūra, kuri yra praktiškai susiformavusi Nyderlanduose (antrasis klausimas), ir ar tokiomis aplinkybėmis Nyderlanduose taikoma bankroto procedūra, būtent BW 7:666 straipsnis, pagal tai, kaip jis taikomas praktiškai, atitinka šios direktyvos tikslą ir prasmę (pirmasis klausimas). Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar atsakymas į šiuos klausimus turi būti kitoks, atsižvelgiant į pagrindinį „pre-pack“ procedūros tikslą – tęsti įmonės veiklą ir (arba) maksimizuoti pajamas, gautas iš perdavimo.

37. Dėl šių prejudicinių klausimų pirmiausia kyla Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytos išimties taikytinumo įmonių perdavimo, atlikto taikant „pre-pack“ procedūrą, atvejais klausimas.

38. Pastabas Teisingumo Teisme pateikusios šalys šiuo klausimu laikosi priešingų pozicijų. Viena vertus, *FNV* ir Komisija mano, kad procedūra, kurią vykdant susitariama dėl „pre-pack“, nepatenka į Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo sritį. Iš to išeity, kad jei Nyderlandų bankroto teisėje nenumatyta darbuotojams taikyti šioje direktyvoje nustatytų garantijų, kai įmonė perduodama taikant „pre-pack“ procedūrą, ši teisė neatitiktų minėtos direktyvos.

39. Kita vertus, *Smallsteps* ir Nyderlandų vyriausybė teigia, kad bankrotui, prieš kurį buvo taikomas pirminis etapas, skirtas susitarti dėl „pre-pack“, kaip buvo kalbant apie *Estro Groep*, taikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatyta leidžianti nukrypti nuostata, todėl BW 7:666 straipsnio 1 dalis, kaip ji taikoma Nyderlandų praktikoje, atitinka šią direktyvą.

40. Jau minėjau, kad šioje byloje Teisingumo Teismas pirmą kartą turi galimybę išaiškinti Direktyvos 2001/23 5 straipsnį ir kad, nustačius aiškią šios direktyvos taikytinumo išimtį šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje, ja kodifikuota Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija. Šiomis aplinkybėmis manau, kad, siekiant visiškai suvokti šios nuostatos taikymo sritį, reikia išanalizuoti principus, kuriuos Teisingumo Teismas suformavo šioje jurisprudencijoje, susijusioje su ankstesne Direktyva 77/187, vėliau panaikinta Direktyva 2001/23⁸.

2. Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl darbuotojų apsaugos sistemos taikytinumo, jei perduodama įmonė, dalyvaujanti sunkumų patiriančiai įmonei numatytoje procedūroje

41. Teisingumo Teismas Direktyvoje 77/187 numatytų garantijų taikytinumo klausimą pirmą kartą nagrinėjo byloje, kurioje priimtas 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels*⁹; tuo atveju buvo perduodama įmonė, kuriai buvo pradėta nemokumo procedūra, konkrečiai – bankroto procedūra.

42. Tame sprendime, priminęs, jog Direktyvos 77/187 tikslas yra neleisti, kad bendrojoje rinkoje vykstantis pertvarkymas pakenktų darbuotojams¹⁰, Teisingumo Teismas pabrėžė bankroto teisės specifiškumą. Taigi jis pažymėjo, kad šiai teisei būdingos specialios procedūros, kurių tikslas – suderinti įvairius interesus, be kita ko, skirtingų kategorijų kreditorių interesus, tad dėl jų tenka bent iš dalies nukrypti nuo kitų nuostatų, paprastai – socialinės teisės nuostatų¹¹.

43. Būtent dėl šios specifikos Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyva 77/187 netaikoma „įmonių perdavimui <...> vykstant bankroto procedūrai, kai, kontroliuojant kompetentingai teisminei institucijai, siekiama likviduoti perdavėjo turtą“¹², vis dėlto palikdamas valstybėms narėms laisvę taikyti visus minėtos direktyvos principus ar jų dalį remiantis vien jų nacionaline teise¹³.

8 — Direktyvoje 77/187 darbuotojams buvo numatytos tos pačios apsaugos formos kaip ir Direktyvoje 2001/23, tačiau nebuvo numatyta aiški minėtos direktyvos taikytinumo išimtis, jei įmonė perduodama vykstant nemokumo procedūrai.

9 — 135/83, EU:C:1985:55.

10 — 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 14 ir 18 punktai). Šiuo klausimu taip pat žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 23 punktas).

11 — 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 15–17 punktai).

12 — 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 23 ir 30 punktai). Taip pat žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 23 punktas).

13 — 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 24 punktas).

44. Tame sprendime Teisingumo Teismas vis dėlto konstatavo, kad Direktyva 77/187 taikytina tokiai procedūrai kaip mokėjimų sustabdymas, nepaisant to, kad ši procedūra turi tam tikrų bendrumų su bankroto procedūra. Iš tiesų Teisingumo Teismas pripažino, kad priešastys, kuriomis grindžiamas minėtos direktyvos netaikymas vykstant bankroto procedūroms, negalioja procedūrai, kuri taikoma anksčiau už bankrotą, kai ją kontroliuoja teisėjas, kurio įgaliojimai yra labiau apriboti, ir kurios tikslas pirmiausia yra apsaugoti visą grupę ir prireikrus užtikrinti, kad įmonė ateityje tęstų veiklą¹⁴.

45. Vėliau, 1991 m. liepos 25 d. Sprendime *d'Urso ir kt.*¹⁵, Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad lemiamas kriterijus, į kurį reikia atsižvelgti nustatant Direktyvos 77/187 taikytinumą įmonės perdavimui, atliekamam vykstant susitarimo su kreditoriais procedūrai, yra nagrinėjama procedūra siekiamas tikslas¹⁶.

46. Tuo remdamasis, jis konstatavo, kad tuo atveju, kai byloje nagrinėjama procedūra¹⁷ siekiama *likviduoti* skolininko turtą siekiant kolektyviai patenkinti kreditorių reikalavimus, perdavimai, vykdomi šiomis teisinėmis aplinkybėmis, nepatenka į Direktyvos 77/187 taikymo sritį. Tačiau jeigu dekretu, kuriuo buvo nurodyta taikyti minėtą procedūrą, taip pat buvo nuspręsta *tęsti* įmonės veiklą prižiūrint teisėjui, šios procedūros tikslas pirmiausia yra užtikrinti įmonės veiklos tęstinumą. Tokiu atveju šitaip siekiamas ekonominis ir socialinis tikslas negali nei paaiškinti, nei pateisinti to, kad, kai atitinkama įmonė perduodama, iš jos darbuotojų atimamos šia direktyva pripažįstamos teisės¹⁸.

47. Teisingumo Teismas šį požiūrį vėliau patvirtino 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendime *Spano ir kt.*¹⁹ Prašomas nuspręsti, ar Direktyva 77/187 taikoma perduodant įmonę, kurios sunki padėtis buvo konstatuota pagal reikšmingus Italijos teisės aktus, jis pirmiausia patvirtino, kad lemiamas kriterijus nustatant šios direktyvos taikytinumą yra nagrinėjama procedūra siekiamas tikslas. Tada jis pažymėjo, kad aktu, kuriuo, remiantis Italijos teisės aktais, įmonė buvo paskelbta esanti sunkioje padėtyje, buvo siekiama leisti atkurti įmonės ekonominę ir finansinę padėtį, visų pirma – išlaikyti darbuotojus. Taigi tiek, kiek nagrinėjamos procedūros tikslas buvo skatinti įmonės veiklos išlaikymą, kad ji būtų vėliau perimta, ir, priešingai bankroto procedūroms, nebuvo taikoma teismo kontrolė ar įmonės turto administravimo priemonė ar mokėjimų sustabdymas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad ekonominis ir socialinis šios procedūros tikslas nesuteikia pagrindo tam, kad perdavimo atveju įmonės darbuotojai netektų jiems Direktyva 77/187 pripažįstamų teisių²⁰.

48. Galiausiai 1998 m. kovo 12 d. Sprendime *Dethier Équipement*²¹ Teisingumo Teismas, paprašytas nuspręsti, ar Direktyva 77/187 taikoma perduodant teismo likviduojamą įmonę, kaip tai suprantama pagal Belgijos teisę, galiausiai išplėtojo savo požiūrį. Pirmiausia jis patikslino, kad, be procedūros tikslo kriterijaus, taip pat reikia atsižvelgti į nagrinėjamos procedūros taisykles, be kita ko, kiek jos reiškia, kad įmonės veikla tęsiama ar nutraukiama, ir Direktyvos 77/187 tikslus²². Toje byloje Teisingumo Teismas konstatavo, kad, nors nagrinėjama procedūra skirta turtui likviduoti, teismo likviduojamos įmonės

14 — 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 28 ir 29 punktai).

15 — C-362/89, EU:C:1991:326.

16 — 1991 m. liepos 25 d. Sprendimas *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 26 punktas). Tame sprendime Teisingumo Teismas taip pat patikslino, kad, atsižvelgiant į valstybių narių teisinių sistemų skirtumus, pats vienas teismo atliekamos procedūros kontrolės apimtį kriterijus neleidžia nustatyti Direktyvos 77/187 taikymo srities (25 punktas).

17 — Pagrindinės bylos ginčas buvo susijęs su Direktyvoje 77/187 numatytos apsaugos taikytinumu perduodant įmonę, kuriai buvo taikoma sunkumų patiriančių didelių įmonių neeilinio administravimo procedūra, numatyta tuo metu taikytuose Italijos teisės aktuose. Teisingumo Teismas konstatavo, kad tos srities Italijos teisės aktai skyrėsi pagal tai, ar dekretu, kuriuo buvo nurodyta taikyti priverstinį likvidavimo administravimą, buvo nuspręsta tęsti įmonės veiklą, ar ne. Žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 30 punktas).

18 — 1991 m. liepos 25 d. Sprendimas *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 31 ir 32 punktai).

19 — C-472/93, EU:C:1995:421.

20 — 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimas *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 24–30 punktai).

21 — C-319/94, EU:C:1998:99.

22 — 1998 m. kovo 12 d. Sprendimas *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 25 punktas); taip pat žr. 1998 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Europièces* (C-399/96, EU:C:1998:532, 26 punktas).

situacijai būdingi keli svarbūs skirtumai, palyginti su bankrutuojančios įmonės procedūra²³, be kita ko, kiek tai susiję su likvidatoriaus skyrimu ir funkcijomis. Visų pirma pagal Belgijos teismo likvidavimo procedūrą, skirtingai nei bankroto atveju, likvidatorius, nors ir paskirtas teismo, yra bendrovės organas, kuris perduoda turtą prižiūrimas visuotinio susirinkimo. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nusprendė, kad priešasčių, dėl kurių Direktyva 77/187 buvo netaikoma bankroto atveju, galėjo ir nebūti kalbant apie teismo likviduojamą įmonę, visų pirma tuo atveju, kaip nagrinėjamas nacionaliniame teisme, kai veiklos tęstinumas būtų užtikrintas, jei įmonė būtų perduota²⁴.

3. Dėl Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytos išimties

49. Priėmus teismo sprendimus, kuriuos ką tik išanalizavau, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas 1998 m.²⁵ į Direktyvą 77/187 įtraukė nuostatą, kuri nuo šiol yra Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje.

50. Šioje nuostatoje numatyta, kad, jeigu valstybės narės nenustato kitaip, Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniais numatyta apsaugos sistema netaikoma įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimo atvejais, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija.

51. Nurodant procedūrą, pradėtą „ketinant likviduoti perdavėjo turtą“, kurią „prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija“, šioje nuostatoje aiškiai pakartojama formuluotė, kurią Teisingumo Teismas vartojo sprendimuose *Abels* ir *d'Urso ir kt.*²⁶ kalbėdamas apie bankrotą²⁷.

52. Šiomis aplinkybėmis nekyla abejonių, kad, kaip, be to, patvirtino visos Teisingumo Teismui pastabas pateikusios bylos šalys, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytą išimtį reikia aiškinti atsižvelgiant į principus, kuriuos Teisingumo Teismas suformavo šios išvados 41–48 punktuose nagrinėtuose sprendimuose.

53. Iš minėtų sprendimų analizės aišku, kad, siekdamas nustatyti, ar Direktyvoje 77/187 numatyta darbuotojų apsauga, nuo šiol numatyta Direktyvoje 2001/23, taikoma perdavimo, atlikto taikant procedūrą, numatytą situacijoms, kai įmonė patiria sunkumų, atvejais, Teisingumo Teismas svarstė du kriterijus, t. y. nagrinėjama procedūra siekiamą *tikslą* ir šios procedūros *taisykles*, atsižvelgiant į šios direktyvos tikslus. Tiksliau kalbant, iš jurisprudencijos analizės matyti, kad minėtos apsaugos sistemos netaikymas pateisinamas tik jeigu nagrinėjama procedūra, atsižvelgiant į jos tikslus ir taisykles, siekiama likviduoti įmonės turtą. Tačiau jei, atsižvelgiant į jos tikslus ir taisykles, nagrinėjama procedūra siekiama, kad įmonė tęstų veiklą, jos ekonominis ir socialinis tikslas nesuteikia pagrindo tam, kad, jei įmonė perduodama, iš jos darbuotojų būtų atimtos jiems šia direktyva pripažįstamos teisės²⁸.

23 — Šie skirtumai išsamiai apibendrinti 1998 m. kovo 12 d. Sprendimo *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99) 9 punkte.

24 — 1998 m. kovo 12 d. Sprendimas *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 26–31 punktai); taip pat žr. 1998 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Europièces* (C-399/96, EU:C:1998:532, 31 ir 32 punktai). Pastarajame sprendime Teisingumo Teismas taikė Sprendime *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99) suformuluotus kriterijus Belgijos teisėje numatyti savanoriško likvidavimo procedūrai.

25 — Žr. šios išvados 5 išnašoje minėtos Direktyvos 98/50 4a straipsnį.

26 — Žr. 1985 m. vasario 7 d. Sprendimo *Abels* (135/83, EU:C:1985:55) 23 punktą ir 1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326) 23 punktą ir šios išvados 43 punktą.

27 — Iš to darytina išvada, kad negali būti pripažintas pagrįstu *Smallsteps* teiginys, kurį ši įmonė pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, jog Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas, kad procedūra būtų „pradėt[a] ketinant likviduoti perdavėjo turtą“, o ją „prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija“, taikomas tik į bankrotą panašioms procedūroms, bet ne pačiam bankrotui. Iš tiesų toks aiškinimas akivaizdžiai neatitinka pirmesnėje išnašoje minėto 1985 m. vasario 7 d. Sprendimo *Abels* (135/83, EU:C:1985:55) ir 1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326) turinio.

28 — Iš to darytina išvada, kad nėra pagrindo pateikti Nyderlandų vyriausybės siūlomo aiškinimo, pagal kurį lemiamas aspektas nustatant, ar Direktyva 2001/23 taikytina perdavimo atvejais, yra tas, kad jis susijęs su pramonine ar komercine bankrutuojančios įmonės veikla. Iš tiesų jurisprudencijoje atsižvelgiama ne į perduodamos veiklos situaciją, bet į procedūrą, kurią taikant atliekamas perdavimas, siekiamą tikslą (tęsti įmonės veiklą ar ją likviduoti), ir šį tikslą reikia suprasti atsižvelgiant į šios procedūros taisykles.

54. Ši likvidavimo procedūra ir procedūrų, kurias taikant siekiama tęsti įmonės veiklą, skirtumą lemia ne vien Teisingumo Teismo praktika, nes, kaip teisingai pažymėjo Komisija, nuo šiol jis paremtas pačiu Direktyvos 2001/23 5 straipsnio tekstu. Iš tiesų šiame straipsnyje daromas skirtumas tarp, viena vertus, nemokumo procedūrų, kurių, kaip ir bankroto, tikslas yra likviduoti perdavėjo turtą (šios procedūros aiškiai paminėtos šio straipsnio 1 dalyje ir jos nepatenka į Direktyvos 2001/23 taikymo sritį), ir, kita vertus, nemokumo procedūrų (nurodytų minėto straipsnio 2 dalyje), kurios, nesiekiant tikslo likviduoti perdavėjo turtą, suponuoja įmonės veiklos tęsimą.

55. Tačiau gali būti sunku nustatyti *in concreto*, ar perdavimas įvyko per nemokumo procedūrą, kuria siekiama likviduoti perdavėjo prekes, ar taikant procedūrą, kuria siekiama tęsti įmonės veiklą.

56. Iš tiesų, viena vertus, visai gali būti, kad gyvybingų nemokios įmonės dalių perdavimas atliekamas taikant procedūrą, kurios, kaip ir bankroto, tikslas yra likviduoti perdavėjo turtą. Kita vertus, tai gali būti sunku nustatyti „netipinėse“ procedūrose, pavyzdžiui, procedūroje, kuri buvo išplėta Nyderlanduose siekiant susitarti dėl „pre-pack“, kuri bent iš dalies vykdoma ne pagal teisės aktus ir kuri yra mišri, nes joje susipina neformalus elementai ir formalios procedūros (t. y. bankroto, kuris reglamentuotas Bankroto įstatymo) elementai.

57. Mano nuomone, šiuo klausimu apskritai galima teigti, kad perdavimas buvo atliekamas taikant procedūrą, kuria siekta tęsti įmonės veiklą, jei ši procedūra yra skirta ar taikoma būtent siekiant tikslo apsaugoti įmonės (ar gyvybingų jos dalių) veikimą, kad būtų galima išlaikyti vertę, atsiradusią dėl tolesnio nepertraukiamo įmonės eksploatavimo. Tačiau turtui likviduoti skirtos procedūros nėra numatytos būtent tokiam tikslui siekti, jų tikslas yra vienas – kuo geriau patenkinti kolektyvinius kreditorių reikalavimus.

58. Žinoma, tikslas apsaugoti perduotos įmonės dalies veikimą ir tikslas kuo geriau patenkinti kreditorių reikalavimus gali šiek tiek susipinti. Iš tiesų įprastai dar veikiančios įmonės vertė apskritai yra gerokai didesnė už jos turto, vertinamo atskirai, vertę ir už tos pačios įmonės vertę, kurią ji turėtų, jei būtų paskelbta apie jos sunkią finansinę padėtį²⁹. Taigi sunkumų patiriančios įmonės gyvybingos dalies veikimo išlaikymas, kuris leistų galbūt gauti didesnę kainą už jos perdavimą, gali maksimizuoti kreditorių reikalavimų patenkinimą³⁰. Tačiau vykstant procedūroms, kuriomis siekiama tęsti įmonės veiklą, svarbiausia yra jos išsaugojimas, ir tai yra galutinis pačios procedūros ar jos taikymo konkrečiu atveju tikslas. Tačiau procedūrose, kurias taikant siekiama likviduoti įmonę, šis išsaugojimas yra visiškai praktinis, skirtas kreditorių reikalavimams patenkinti.

59. Taigi, mano nuomone, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti būtent taip, atsižvelgiant į ja kodifikuotą jurisprudenciją.

60. Prieš tikrinant šios nuostatos taikytinumą perdavimui, kuris, kaip šioje byloje, buvo atliktas taikant procedūrą, kuria siekta susitarti dėl „pre-pack“, pagal tai, kaip ją įprasta taikyti Nyderlanduose, vis dėlto papildomai reikėtų pateikti dar dvi pastabas.

61. Pirma, kaip nuostatą, leidžiančią nukrypti nuo Direktyva 2001/23 siekiamo pagrindinio tikslo, t. y. darbuotojų apsaugos, ir joje numatytų garantijų taikymo jų naudai, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytą išimtį reikia aiškinti siaurai.

29 — Iš tiesų žinojimas, kad įmonė atsidūrė sunkioje finansinėje padėtyje, gali turėti žalingų pasekmių jos klientų, tiekėjų ir investuotojų į ją požiūriui ir tai gali sukelti reikšmingų neigiamų pasekmių įmonės veiklai, taigi ir jos vertei.

30 — Konkretų procedūros, kai abu minėti tikslai susipina tarpusavyje, pavyzdį žr. generalinio advokato O. Lenz išvados byloje *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1996:291) 32 punkte.

62. Antra, Direktyvos 2001/23 5 straipsniu ir ypač jo 1 ir 2 dalimis valstybėms narėms paliekama plati diskrecija apibrėžti jose numatytų išimčių taikymo sritį. Iš tiesų, viena vertus, šio straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje valstybėms narėms aiškiai paliekama galimybė, jei jos „nustato kitaip“, nuspręsti taikyti visus Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsnius, jei vykdomas bankrotas ar panaši procedūra. Kita vertus, šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms leidžiama minėtus 3 ir 4 straipsnius taikyti iš dalies įmonių perdavimo, atliekamo vykdant perdavėjui pradėtą nemokumo procedūrą (nesvarbu, ar ši procedūra pradėta siekiant likviduoti šios įmonės turtą, ar ne), atvejais.

63. Tokios plačios diskrecijos pripažinimas valstybėms narėms ne tik atitinka 1985 m. vasario 7 d. Sprendimą *Abels*³¹, bet ir yra suderinamas su didele veiksmų laisve, apskritai pripažįstama valstybėms narėms įgyvendinant ir taikant Direktyvą 2001/23, kuri grindžiama tuo, kad ja siekiama tik iš dalies suderinti šia direktyva reglamentuojamą sritį ir nesiekiami nustatyti vienodo apsaugos lygio pagal bendrus kriterijus visoje Sąjungoje³².

64. Vis dėlto šioje byloje reikia konstatuoti, kad Nyderlandų Karalystė nepasinaudojo jai Direktyvos 2001/23 5 straipsniu aiškiai pripažįstama diskrecija. Per posėdį, atsakydama į konkretų Teisingumo Teismo klausimą, Nyderlandų vyriausybė aiškiai patvirtino, kad Nyderlandų Karalystė nėra priėmusi konkrečios nuostatos, kuria, kaip nurodyta pačioje minėtoje direktyvoje, būtų nustatyta „kitaip“ nei jos 5 straipsnio 1 dalyje. Todėl šioje byloje yra reikšminga tokia išimtis, kokia ji numatyta minėtoje nuostatoje.

4. Dėl Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose numatytos darbuotojų apsaugos sistemos taikytinumo, jei įmonė perduodama taikant „pre-pack“ procedūrą

65. Atsižvelgiant į visus pateiktus argumentus, reikia išnagrinėti, ar perdavimo, atlikto taikant tokią „pre-pack“ procedūrą, kuri šioje byloje buvo taikoma įmonės *Estro Groep* dalims, atvejui taikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtis, taigi ar šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatyta darbuotojų apsaugos sistema taikoma esant tokiam perdavimui, ar ne.

66. Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo byloje pateiktos informacijos matyti, kad Nyderlandų praktikoje suformuota procedūra, kai susitariama dėl „pre-pack“, vykdoma dviem etapais, t. y. parengiamuoju etapu, vykdomu prieš paskelbiant bankrotą, ir paskesniu etapu, kuris vykdomas tuo pat metu, kai paskelbiamas bankrotas, arba iš karto po jo paskelbimo.

67. Parengiamasis etapas visada pradedamas sunkumų patiriančios įmonės iniciatyva, kai ji prašo teismo paskirti prižiūrimą administratorių ir jį prižiūrintį „tylųjį“ teisėją. Teismas gali juos paskirti arba ne, atsižvelgdamas į tai, ar, jo nuomone, šią procedūrą reikėtų taikyti.

68. Šis numatomas paskyrimas grindžiamas idėja, kad prižiūrimas administratorius prieš tai, kai jis formaliai paskiriamas bankroto administratoriumi, susipažintų su įmone, taip pat išanalizuotų jos finansinę padėtį ir galimus numatytus sprendimus, kad paskelbus bankrotą labai greitai galėtų prašyti prižiūrinčio teismo leidimo taikyti perdavimą pagal „pre-pack“ procedūrą.

69. Šiuo tikslu prižiūrimas administratorius palaiko ryšius su nagrinėjama įmone, išstudijuoja jos ataskaitas ir kitus reikšmingus jos duomenis ir gauna informaciją apie numatomus sprendimus. *Prireikus* jis taip pat gali būti paskirtas dalyvauti derybose dėl įmonės ar jos gyvybingų dalių perdavimo.

31 — Žr. 1985 m. vasario 7 d. Sprendimo *Abels* (135/83, EU:C:1985:55) 23 ir 24 punktus.

32 — Žr. 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (C-328/13, EU:C:2014:2197, 22 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

70. Šiuo parengiamuoju etapu, vykdomu prieš paskelbiant bankrotą, labai kruopščiai rengiamasi įmonės perdavimui. Taigi šiuo parengiamuoju etapu faktiškai įvykdoma pardavimo sutartis. Viskas parengiama, kad perdavimas būtų atliktas iš karto, kai tik paskelbiamas bankrotas, nenutraukiant įmonės veiklos.

71. Paskelbus bankrotą, teismas paskiria prižiūrimą administratorių bankroto administratoriumi³³, o prižiūrintis „tylusis“ teisėjas tampa prižiūrinčiu teisėju. Kadangi dėl visų perdavimo aspektų susitariama parengiamuoju etapu, visai netrukus po bankroto pradėjimo (arba tą pačią dieną, kaip tai nutiko kalbant apie *Estro Groep*), administratorius prašo ir gauna prižiūrinčio teisėjo leidimą perduoti įmonę taikant „pre-pack“ procedūrą³⁴. Akivaizdu, jog tam, kad galėtų taip greitai duoti leidimą, prižiūrintis teisėjas turi būti gavęs išsamią ir detalią informaciją apie sandorį parengiamuoju etapu.

72. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, taip pat iš nagrinėjant bylą Teisingumo Teisme dalyvavusių visų šalių pastabų matyti, kad mano apibūdintos procedūros struktūros, būtent parengiamojo etapo, kuris skirtas kuo išsamiausiai pasirengti perdavimui, tikslas – neleisti nutrūkti veiklai dėl staigaus įmonės veiklos perdavimo paskelbus bankrotą, nes šitaip nutrūkus veiklai smarkiai sumažėtų įmonės ar perleidžiamų gyvybingų jos dalių vertė. Dėl tos pačios priežasties parengiamasis etapas paprastai vykdomas nesiviešinant, kad nebūtų paviešinta sunki nagrinėjamos įmonės padėtis, kurioje ji atsidūrė.

73. Kalbant apie prižiūrimo administratoriaus ir prižiūrinčio teisėjo įgaliojimus parengiamuoju etapu pažymėtina: kadangi šis etapas nereglamentuotas įstatymo, nė vienas iš jų formaliai neturi įgaliojimų. Kadangi nuo tada, kai pradedamas bankrotas, jie atitinkamai turi prašyti leidimo ir suteikti leidimą veiklai, akivaizdu, kad parengiamuoju etapu ir prižiūrimas administratorius, ir prižiūrintis teisėjas turi tam tikro pobūdžio „neformalius“ įgaliojimus, galinčius paveikti perdavimo eigą. Tačiau iš tiesų tai yra neformalus įgaliojimas, neturintis teisinio pagrindo. Be to, kaip pažymėjo *Smallsteps* ir Nyderlandų vyriausybė, prižiūrimas administratorius neatlieka jokio administravimo, o prižiūrintis teisėjas negali duoti jokio leidimo, kol nėra formaliai paskelbtas bankrotas.

74. Siekiant patikrinti Direktyvos 2001/23 taikytinumą įmonės perdavimo atvejais vykdamas tokią procedūrą, reikia taikyti šios išvados 53 punkte nurodytus kriterijus.

75. Šiuo klausimu pirmiausia reikia atsižvelgti į nagrinėjamos procedūros tikslą. Atrodo nepaneigiama, kad, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šia procedūra, vertinama kaip visuma, siekiama perduoti įmonę (ar dar gyvybingas jos dalis) iš karto po bankroto paskelbimo, kad ji būtų atgaivinta, nenutraukiant jos veiklos. Šios procedūros tikslas – užtikrinti įmonės veiklos tęstinumą, išlaikant papildomą vertę, atsiradusią dėl jos veiklos tęstinumo. Kiekvienas parengiamasis etapas užbaigiamas siekiant šio tikslo, kuris galutinai pasiekiamas perdavimu, vykdomu tuo pačiu metu kaip ir bankroto paskelbimas.

76. Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabų matyti, kad Nyderlanduose taikant „pre-pack“ procedūrą iš tikrųjų bankrotas naudojamas kaip priemonė įmonei atgaivinti. Iš esmės tai nėra tikras bankrotas, o veikiau „techninis bankrotas“. Tai papildomai patvirtina *Smallsteps* per posėdį nurodyta aplinkybė, kad taikant „pre-pack“ procedūrą bankrotas visai nebūtinai, nes užbaigus parengiamąjį etapą nebūtinai paskelbiamas bankrotas.

33 — Tik išimtiniais atvejais ir dėl rimtų priežasčių prižiūrimas administratorius nepaskiriamas bankroto administratoriumi.

34 — Dėl teismo dalyvavimo procedūroje, kurią atlikus taikoma „pre-pack“ procedūra, susitarimas dėl įmonės perdavimo įgyja teismo sprendimo reikšmę ir gali ir nėra tik paprasta sutartis, kuri gali būti pakeista arba nevykdoma.

77. Be to, pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad praktiškai bankroto procedūra dažnai naudojama reorganizavimo tikslais ir kad tokiu atveju ja nesiekama įmonės likviduoti. Taigi, kadangi procedūros, per kurią susitariama dėl „pre-pack“, dalis gali vykti per bankroto procedūrą, neabejotina, kad jos negalima priskirti prie klasikinių procedūrų, kurių tikslas – įmonės likvidavimas³⁵.

78. Šiuo analizės etapu vis dėlto norėčiau pažymėti, kad „pre-pack“ procedūra siekiamas tikslas – tęsti gyvybingų įmonės dalių veiklą išvengiant vertės praradimo dėl staigaus jos veiklos nutraukimo – tikrai pagirtinas. Šioje byloje kyla ne pačios „pre-pack“ procedūros leistinumą Sąjungos teisėje klausimas, o veikiau „pre-pack“ procedūros ir Direktyvos 2001/23 sąveikos klausimas. Tačiau, nors reikia atsižvelgti į naudą investuotojams³⁶, kreditoriams, patiems darbuotojams ir visuomenei apskritai, kylančią dėl to, kad egzistuoja procedūros, kurių tikslas – išgelbėti įmones ir išlaikyti jų vertę, šios procedūros konkrečiu atveju turi būti įgyvendinamos paisant garantijų, kurios Sąjungos teisėje yra numatytos darbuotojams.

79. Antra, reikia apsvarstyti konkrečias procedūras, kurią užbaigus Nyderlanduose susitariama dėl „pre-pack“, eigos taisykles. Iš šios išvados 66–73 punktuose pateiktos informacijos matyti, kad tokia procedūra daugeliu aspektų skiriasi nuo „klasikinės“ bankroto procedūros.

80. Pirmiausia procedūrą, kurios metu susitariama dėl „pre-pack“, visada pradeda pati nagrinėjama bendrovė, o bankroto procedūrą gali pradėti įvairūs subjektai, pavyzdžiui, kreditoriai³⁷.

81. Vėliau parengiamasis etapas, per kurį galiausiai nusprendžiama dėl visų perdavimo detalių, yra visiškai neformalus. Viena vertus, šiam etapui vadovauja įmonės vadovybė, kuri veda derybas ir priima sprendimus dėl įmonės pardavimo³⁸. Susitarimas dėl „pre-pack“ šioje byloje dėl gyvybingų *Estro Groep* dalių yra akivaizdus to pavyzdys³⁹.

82. Kita vertus, pažymėtina, kad šiuo etapu prižiūrimas administratorius ir prižiūrintis teisėjas formaliai neturi jokių įgaliojimų. Taigi administratorius nieko neadministruoja⁴⁰ ir nevykdoma jokia formali išipareigojimų nustatymo procedūra⁴¹. Be to, pažymėtina, jog tam, kad galėtų taip greitai leisti perdavimą, prižiūrintis teisėjas turi būti informuotas ir iš esmės neturi prieštarauti dėl sandorio prieš paskelbiant bankrotą, todėl patvirtinimas gali būti tiesiog oficialiai įformintas po bankroto. Tačiau dėl tokio veikimo būdo oficiali kontrolė, kuri turi būti atliekama per formalią bankroto procedūrą, gali beveik visiškai netekti prasmės.

83. Todėl akivaizdu, kad, palyginti su bankroto procedūra, yra daug skirtumų. Be kita ko, aiškiai matyti, kad administratoriaus ir teismo įtaka per „specialią“ procedūrą, po kurios susitariama dėl, yra daug mažesnė, nei vykdant „klasikinę“ bankroto procedūrą, kuria siekiama likviduoti perdavėjo turtą.

35 — Šiomis aplinkybėmis Nyderlandų vyriausybės teiginys atrodo neįprastas, nes ji teigė, jog, atsižvelgiant į tai, kad procedūra, kai susitariama dėl „pre-pack“, taikoma per bankroto procedūrą, siekiama likviduoti perdavėjo turtą. Šiuo klausimu pažymiu, kad pats Nyderlandų parlamente svarstomo įstatymo, kuriuo Nyderlanduose siekiama reglamentuoti „pre-pack“, projekto pavadinimas yra „Įmonių veiklos tęstinumo įstatymas“ (žr. šios išvados 21 punktą ir 7 išnašą).

36 — Į šią aplinkybę tikrai atsižvelgtina esant ekonominėms aplinkybėms, kurioms būdinga tokia praktika kaip „insolvency forum shopping“.

37 — Dėl šio skirstymo elemento atliekant analizę žr. generalinio advokato O. Lenz išvadą byloje *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1996:291, 46 punktas).

38 — Dėl pavyzdžio, kai Teisingumo Teismas atsižvelgė į šį aspektą savo analizėje, žr. 1998 m. kovo 12 d. Sprendimo *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99) 29 punktą ir generalinio advokato O. Lenz išvados byloje *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1996:291) 50 punktą.

39 — Taigi iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendime paminėtos neoficialaus *Estro Groep* administratoriaus ataskaitos matyti, kad *Estro Groep* pati pasirinko *H.I.G. Capital* pirkėją, rimtai nesusisiekusi su kitais potencialiais pirkėjais, ir kad prižiūrimas administratorius buvo iš esmės priverstas sutikti su tokia situacija.

40 — Šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 29 punktas).

41 — Žr. 1998 m. kovo 12 d. Sprendimą *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 29 punktas) ir generalinio advokato O. Lenz išvados toje pat byloje (C-319/94, EU:C:1996:291) 47 punktą.

84. Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą analizę, reikia daryti išvadą, kad, turint omenyje siekiamą tikslą ir taikymo taisyklės, kadangi „pre-pack“ iš dalies gali būti vykdoma vykstant bankroto procedūrai, tokia procedūra, kuri yra susiformavusi Nyderlanduose, kai susitariama dėl „pre-pack“, negali būti laikoma bankrotu ar panašia nemokumo procedūra, pradėta ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir prižiūrima kompetentingos valstybinės valdžios institucijos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį. Todėl tokiai procedūrai netaikoma šioje nuostatoje numatyta išimtis. Iš to darytina išvada, kad Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose numatyta apsaugos sistema taikoma perduodant įmonę ar dar gyvybingas jos dalis, kai vykdoma tokia „pre-pack“ procedūra. Iš tiesų iš aplinkybės, kad po šio perdavimo įmonės ar gyvybingų jos dalių veikla tęsiama, matyti, jog negalima nei paaiškinti, nei pateisinti šia direktyva pripažįstamų teisių atėmimo iš šios įmonės ar perduodamų jos dalių darbuotojų⁴².

85. Šiuo klausimu dar reikia pažymėti, kad tokio Direktyvos 2001/23 aiškinimo negali paneigti galimas argumentas, susijęs su tuo, kad dėl šio aiškinimo potencialūs perėmėjai gali būti atgrasyti nuo sunkumų patiriančios įmonės (ar gyvybingų jos dalių) įsigijimo. Iš tiesų, viena vertus, Teisingumo Teismas jau daug kartų atmetė šio pobūdžio argumentą⁴³. Kita vertus, reikia priminti, kad pagal tos pačios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies antrą sakinį ši nuostata netrukdo „atleisti iš darbo dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių, susijusių su darbo jėgos pasikeitimais“. Vis dėlto darbuotojai turi būti atleidžiami laikantis visų atitinkamose nacionalinės teisės nuostatose numatytų garantijų.

86. Galiausiai, kalbant apie Nyderlandų vyriausybės paminėtą ir per posėdį nurodytą Direktyvos 2001/23 nuostatą, t. y. jos 5 straipsnio 4 dalį, susijusią su piktnaudžiavimu nemokumo procedūromis, nemanau, kad šioje byloje ji svarbi. Iš tiesų iš mano pateiktos analizės matyti, kad Nyderlanduose suformuota „pre-pack“ procedūra nesudaro galimybių piktnaudžiauti bankrotu siekiant iš darbuotojų atimti iš Direktyvos 2001/23 kylančias teises. Priešingai, šia direktyva numatyta apsaugos sistema taikoma ir tuo atveju, jei įmonė perduodama vykdam tą procedūrą kaip „pre-pack“.

5. Išvada dėl trijų pirmųjų prejudicinių klausimų

87. Atsižvelgiant į visa tai, kas nurodyta pirmiau, į antrąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip, kad procedūrai, kurią taikant susitariama dėl tokios procedūros kaip „pre-pack“, kuri nagrinėjama pagrindinėje byloje, nors jos dalis ir gali vykti per bankroto procedūrą, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtis netaikoma, todėl šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatyta darbuotojų apsaugos sistema taikoma perduodant įmonę ar jos dalį, kai vykdoma tokia „pre-pack“ procedūra.

88. Atsakymas į pirmąjį prejudicinį klausimą kyla iš atsakymo, kurį siūlau į antrąjį klausimą. Iš tiesų, tiek, kiek tuo atveju, kai įmonė perduodama taikant „pre-pack“ procedūrą, Nyderlandų bankroto procedūroje, kurią taiko Nyderlandų teismai, nenumatyta Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose numatytos apsaugos sistemos taikyti perduodamos įmonės (ar jos perduodamų dalių) darbuotojams, ši procedūra neatitinka šios direktyvos.

89. Tačiau šiuo klausimu reikėtų priminti, jog pagal Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo principą reikalaujama, kad nacionaliniai teismai pagal savo kompetenciją visus veiksmus atliktų atsižvelgdami į visą vidaus teisės sistemą ir taikydami joje pripažintus aiškinimo metodus, kad būtų užtikrintas visiškas Sąjungos teisės veiksmingumas ir priimtas ja siekiamą tikslą atitinkantis sprendimas⁴⁴.

42 — Šiuo klausimu žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 32 punktą), 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 30 punktą) ir 1998 m. kovo 12 d. Sprendimą *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 31 punktą).

43 — Šiuo klausimu žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 18 ir 19 punktai) ir 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 34 ir 35 punktai).

44 — 2016 m. liepos 13 d. Sprendimas *Pöpperl* (C-187/15, EU:C:2016:550, 43 punktą), taip pat šiuo klausimu – 2012 m. sausio 24 d. Sprendimas *Dominguez* (C-282/10, EU:C:2012:33, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2015 m. lapkričio 11 d. Sprendimas *Klausner Holz Niedersachsen* (C-505/14, EU:C:2015:742, 34 punktą).

90. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visą vidaus teisę ir taikydamas joje pripažintus aiškinimo metodus, turi surasti sprendimą, atitinkantį Direktyva 2001/23 siekiamą tikslą, ir užtikrinti, kad, jei įmonė ar kai kurios jos dalys perduodamos taikant „pre-pack“ procedūrą, perduodamų įmonės dalių darbuotojams būtų garantuotas Direktyvoje 2001/23 numatytos apsaugos sistemos taikymas.

91. Kalbant apie trečiąjį prejudicinį klausimą, iš šios išvados 57 ir 58, taip pat 75–77 punktų matyti, jog, atsižvelgiant į tai, kad procedūra, per kurią susitariama dėl „pre-pack“, siekiama tęsti įmonės (ar perleidžiamų gyvybingų jos dalių) veiklą, tai, kad dėl šios procedūros taikymo taip pat gali būti maksimaliai patenkinti kreditorių reikalavimai, neturi lemti Direktyva 2001/23 numatytos darbuotojams palankios apsaugos sistemos netaikymo perduodant įmonę, kai yra vykdoma „pre-pack“ procedūra⁴⁵.

B. Dėl ketvirtąjo prejudicinio klausimo

92. Ketvirtuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, kada tiksliai įvyksta įmonės perdavimas.

93. Tačiau reikia konstatuoti, kad šis klausimas pateiktas siejant su reikalavimais, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme subsidiariai pateikė *FNV* ir jos bendraieškės⁴⁶. Kaip pažymėjo Komisija, šis klausimas yra reikšmingas tik tuo atveju, jei būtų nuspręsta, kad Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose numatyta apsaugos sistema negali būti taikoma, kai įmonė yra perduodama taikant „pre-pack“ procedūrą.

94. Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgdamas į siūlomą atsakymą į pirmus tris klausimus, manau, kad Teisingumo Teismui nebūtina atsakyti į ketvirtąjį klausimą.

V. Išvada

95. Remdamasis pirmiau pateiktais argumentais, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų teismas, Nyderlandai) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. Atsižvelgiant į tokia procedūra, kuri susiformavusi Nyderlanduose ir per kurią susitariama dėl „pre-pack“, siekiamą tikslą ir jos taikymo taisykles, jos negalima laikyti bankrotu ar panašia nemokumo procedūra, pradedama siekiant likviduoti perdavėjo turtą ir prižiūrima kompetentingos valstybinės valdžios institucijos, kaip tai suprantama pagal 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo 5 straipsnio 1 dalį. Todėl tokiai procedūrai netaikoma šioje nuostatoje numatyta išimtis, tad Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose numatyta apsaugos sistema taikoma įmonės ar jos dar gyvybingų dalių perdavimo, vykdomo taikant tokią „pre-pack“ procedūrą, atveju.
2. Jeigu perduodant įmonę, kai taikoma „pre-pack“ procedūra, Nyderlandų bankroto procedūroje, kurią taiko kai kurie Nyderlandų teismai, nenumatyta Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose nustatytos apsaugos sistemos taikyti perduodamos įmonės (ar jos perduodamų dalių) darbuotojams, ši procedūra neatitinka šios direktyvos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visą vidaus teisę ir taikydamas joje pripažintus aiškinimo metodus, turi surasti sprendimą, atitinkantį Direktyva 2001/23 siekiamą tikslą, taigi ir užtikrinti,

45 — Šiuo klausimu pažymiu, jog byloje *Dethier Équipement* (1998 m. kovo 12 d. sprendimas, C-319/94, EU:C:1998:99) Teisingumo Teismas nusprendė, kad darbuotojų apsaugos sistema taikoma teismo likvidavimo atveju, o šia procedūra siekiama dviejų tikslų. Žr. generalinio advokato O. Lenz išvados byloje *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1996:291) 32 punktą.

46 — Žr. šios išvados 33 punktą.

kad, jei įmonė ar kai kurios jos dalys perduodamos taikant „pre-pack“ procedūrą, perduodamų įmonės dalių darbuotojams būtų užtikrintas Direktyvoje 2001/23 numatytos apsaugos sistemos taikymas.

3. Kadangi procedūra, kurią taikant susitariama dėl „pre-pack“, siekiama tęsti įmonės (ar dar gyvybingų perleidžiamų jos veiklos dalių) veiklą, tai, kad dėl šios procedūros taikymo taip pat gali būti maksimizuojamos kreditorių pajamos, neturi lemti Direktyva 2001/23 numatytos darbuotojams palankios apsaugos sistemos netaikymo perduodant įmonę, kai vykdoma „pre-pack“ procedūra.